

DOI: 10.5281/zenodo.3766818

UDC: 338.434

JEL: E24

THE MODERN PROGRESS OF THE LABOR PRODUCTIVITY TRENDS IN UKRAINE ON A MACRO LEVEL

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В УКРАЇНІ НА МАКРОРІВНІ

Ivan V. Zayukov, Candidate of Economics
Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, Ukraine
ORCID: 0000-0002-7225-2827

Email: Zivan@i.ua

Received 27.07.19

Зайюков І. В. Сучасні тенденції розвитку продуктивності праці в Україні на макрорівні. Науково-методична стаття.

Проаналізовано рівень продуктивності праці країн членів Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Розраховано значення продуктивності праці в доларовому еквівалентні для України та проведено порівняння з аналогічним показником окремих країн ОЕСР. Виявлено, що по показнику продуктивності праці Україна відстає від окремих країн ОЕСР в десятки разів, що свідчить про низький рівень життя в Україні та неефективність використання українських трудових ресурсів. Проведено аналіз тенденцій розвитку продуктивності праці України протягом останніх десяти років, з'ясовані їх причини, запропоновано резерви її зростання в Україні. Розраховано реальний рівень продуктивності праці в Україні протягом останніх десяти років з урахуванням індексу споживчих цін та рівня тіньової економіки. Проведено факторний аналіз впливу на ВВП країни – продуктивності праці і чисельності зайнятого населення України. Здійснено прогнозування продуктивності праці з урахуванням фактору трудової міграції.

Ключові слова: продуктивність праці, трудова міграція, тіньова економіка, зайняте населення.

Zayukov I. V. The modern progress of the labour productivity trends in Ukraine on a macro level. Scientific and methodical article.

The level of the labour of countries of members of the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) productivity is analysed. The value of the labour productivity is expected in dollar equivalent for Ukraine and comparing is conducted to the analogical index of separate countries of OECD. It is deduced that on the index of the labour productivity Ukraine falls behind from the separate countries of OECD at ten of one times, that testifies to the low level of life in Ukraine and inefficiency of the use of the Ukrainian labour resources. The analysis of progress of the labour of Ukraine productivity trends is conducted during the last ten years, their reasons are found out, backlogs of her increase offer in Ukraine. The real level of the labour productivity is expected in Ukraine during the last ten years taking into account a cost-of-living-index and level of shadow economy. The factor analysis of influence is conducted on GDP of country – labour and quantity of the concerned population productivity. Prognostication of the labour productivity is carried out taking into account the factor of labour migration.

Keywords: the labour productivity, labour migration, shadow economy, busy population.

Дослідження пов'язана із тим, що протягом 2016–2018 років в Україні намітилися позитивні тенденції до зростання економіки в межах 2–3,5% на рік. В 2019–2020 роках вітчизняна економіка, за різними прогнозами [1], буде зростати в межах 3,5–4%. Основним фактором, що визначає перспективи економічного розвитку є продуктивність праці (ПП). Тому з метою забезпечення росту вітчизняного ВВП, як свідчить досвід високорозвинених країн світу, необхідно підвищити темпи зростання продуктивності праці, зокрема за рахунок виробництва товарів з найбільшою доданою вартістю та збільшення їх питомої ваги в експорті; впровадження інновацій у всі сфери економічної діяльності; залучення інвестицій; підвищення рівня продуктивності капіталу тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженням продуктивності праці в контексті забезпечення економічного розвитку займалися відомі вітчизняні та закордонні вчені, зокрема:

А. Лоулер, С. Мосс, Д. Синк, Ф. Тейлор, Ю. Одегов, С. Струмлін, В. Єременко, А. Кузьменко, Г. Куліков, Е. Лібанова, А. Ревенко та інші. Проблема продуктивних здібностей людини як особливого виду людського капіталу розглянута в працях Г. Беккера, М. Блауга, Д. Богині, Г. Боуена, А. Гальчинського, В. Гейця, О. Грішнєвої, В. Денесюка, А. Добриніна, І. Каленюка, В. Куценко, Л. Лісогор, К. Маркса, В. Петті, Д. Рікардо, Л. Семіва, та багатьох інших.

Так, відомий вчений України Л. Лісогор вважає, що найважливішим напрямком підвищення продуктивності праці в Україні є зменшення частки «тіньової економіки» та протидія тінізації доходів [2, с. 137]. В роботі науковця А. Кузьменко [3, с. 399], робиться важливий висновок, що в сучасних реаліях розвитку економіки України ПП можна підвищити шляхом реформування сфери зайнятості населення та оплати праці, що стане важливим

напрямок гальмування міграції фахівців за кордон.

Цю актуальну проблему досліджує академік НАН України Е. Лібанова, яка акцентує увагу на тенденціях трудової міграції та величезних її обсягах (одночасно працює за кордоном від 1,5 до 5 млн осіб, а найбільш реалістичною є цифра у 3,0 млн осіб [4, с. 13–14]). З однієї сторони, міграція призводить до зменшення рівня безробіття, припливу міграційного капіталу, стимулювання виробництва, зменшення рівня бідності, розвитку фінансово-банківського сектору, підвищення платоспроможності попиту, інвестицій та в цілому зростання ВВП України [5, с. 294–295], тобто веде до зростання продуктивності праці. З іншої сторони, економіка втрачає свій головний капітал – людські ресурси, що також негативно впливає і на ВВП, і на продуктивність праці. Зокрема, проблема полягає в тому, що переважна більшість трудових мігрантів задіяна на низькокваліфікованих робочих місцях.

Попри численні наукові дослідження проблема росту продуктивності праці залишається недостатньо розкритою, зокрема щодо впливу на неї фактору тіньового сектору економіки України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Контроль займає особливе місце в системі управління, тому що йому належить роль координатора та інтегратора всіх його підсистем, а також творця єдиної інформаційної бази. Результати контролю служать основою для планування, побудови організаційної структури та мотивації персоналу. Тобто грамотно організований контроль є умовою для отримання синергетичного ефекту від об'єднання зусиль різних підрозділів підприємства. Саме підсистема контролю акумулює імпульси внутрішнього (в рамках підприємства) і зовнішнього впливу, грамотна обробка яких дозволяє прийняти оптимальні управлінські рішення. Змістовні та швидкі відповіді на сигнали із навколишнього середовища забезпечують стійкість підприємства [9–10]. Модель системи управління з підсистемою контролю, яка дуже зміцнює конструкцію в цілому, зображена на рис. 1. Як бачимо, на додаток до традиційного розуміння контролю, як сукупності обліку, моніторингу і аналізу, менеджмент розглядає контроль як частину стратегії бізнесу. Найбільш тісний зв'язок встановлюють між контролем і плануванням. В такому розширеному тлумаченні контроль в 80-і роки ХХ ст. отримав назву контролінг. На жаль, на сьогодні в Україні, існує майже негативне ставлення до економічного контролю у соціумі, наводяться приклади його нібито відсутності у розвинутих країнах (тобто необов'язковості), хоча, як показує літературний огляд, це не відповідає дійсності. Про неврахування у теоретичних засадах вітчизняного контролю останніх суспільних трансформацій (глобалізації, інформатизації та ін.), а також наукових розробок, ми вже писали раніше [11]. Ці проблеми є

додатковими підставами для реформування контролю.

Виклад основного матеріалу дослідження

Продуктивність праці є надзвичайно важливим показником, який дає можливість оцінити ефективність використання трудових ресурсів країни та індикатором розвитку вітчизняної економіки. На жаль, міжнародні порівняння результатів використання трудових ресурсів доводять, що порівняно з більшістю розвинених країн, Україна має надзвичайно низьке значення ПП. Обираємо для аналізу такий показник як – ВВП на одного зайнятого працівника в 2018 році. Крім того, за даними Світового Банку та МВФ [6], в 2018 році номінальний ВВП в доларах США становив в Україні 130832 млн. дол. США, а чисельність зайнятого населення у віці 15–70 років становила – 16360,9 тис. осіб [7]. Тому номінальний рівень ВВП на одного зайнятого буде становити – 7997,06 дол. США. Отже, проведемо порівняння показника ПП по окремим країнам ОЕСР та Україні (рис. 1).

Отже, найвищий рівень ПП в 2018 році був зафіксований в Ірландії – 182559,4 дол. США на одного зайнятого, Люксембурзі – 148335, Бельгії – 120210,5 дол. США. Якщо порівняти показник ПП України з Ірландією, то у нас він менший в 22,82 рази, в середньому по країнам ЄС в 11,72 рази, з Росією в 7 раз. Це свідчить, по перше, про неефективність використання трудових ресурсів України, по-друге, про низький рівень життя українців. З метою забезпечення зростання ПП необхідно звернути увагу на два аспекти, які відображені в формулі 1 її розрахунку (на макрорівні):

$$П = \frac{ВВП}{КЗ}, \quad (1)$$

де П – продуктивність праці на рівні національної економіки;

ВВП – валовий внутрішній продукт в економіці в цілому в постійних цінах для цілей проведення динамічного аналізу ПП, або ВВП в економіці в цілому у фактичних цінах для цілей проведення статичного аналізу;

КЗ – кількість зайнятих за період, для якого проводиться розрахунок.

Перший аспект – зростання ВВП, що відображується в чисельнику формули 1. В економічній літературі з цією метою на сучасному етапі розвитку економіки необхідно шукати такі резерви, як: вести нещадну боротьбу з корупцією та хабарництвом на всіх рівнях; виводити економіку з тіні; залучати внутрішні і зовнішні інвестиції; змінювати структуру економіки, зокрема шляхом збільшення питомої ваги сфери виробництва готової продукції з високою доданою вартістю та її експорт на зовнішні ринки; поглиблювати рівноправні відносини зі всіма зовнішніми агентами, включаючи ЄС; створювати замкнутий цикл виробництва; розвивати внутрішній ринок; запроваджувати інновації та раціоналізаторські пропозиції у всіх сферах економічної діяльності; проводити

деофшоризацію економіки; розвивати транзитний потенціал України тощо.

Другий аспект – підвищення якісних характеристик трудових ресурсів, а не кількісних. Кількість зайнятого населення навряд можна суттєво збільшити, зокрема враховуючи негативні демографічні і соціально-економічні процеси в Україні. Варто підвищувати якісні характеристики. Для цього на сучасному ринку праці необхідно нарешті почати розв'язувати проблему дисбалансу між попитом та пропозицією робочої сили; підвищувати якість освітніх послуг;

покращувати умови зайнятості (гідна оплата праці, гідні умови праці; зменшувати рівень тіньової, неформальної, кримінальної форм зайнятості); оптимізувати тривалість робочого часу та інтенсивність праці українських працівників; долати наслідки та зупинення катастрофічних обсягів трудової міграції за кордон; змінювати принципи діяльності Державної служби зайнятості України, особливо враховуючи сучасні тенденції розвитку економіки України і світу; підвищувати ПП працівників тощо.

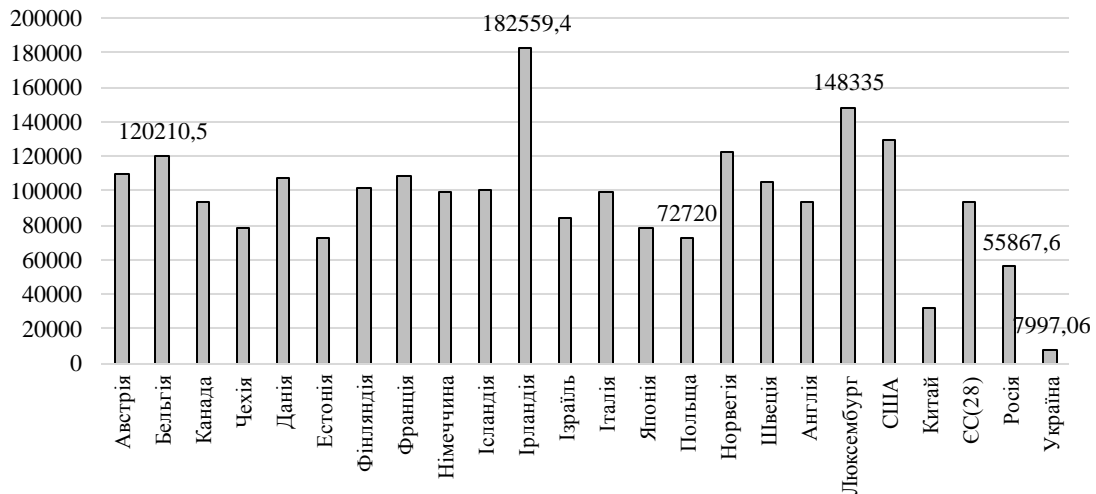

Рис. 1. Порівняння ПП по окремих країнам світу, 2018, дол. США
Джерело: складено автором за [8] та розраховано для України за [6–7].

Так, за даними [10], продуктивність праці одного зайнятого (у фактичних цінах) в економіці України на 01.2017 року становила 146549 грн., а

в постійних цінах 2010 року 60534 грн. Темпи росту (падіння) продуктивності праці (індекс фізичного обсягу) наведені на рис. 2.

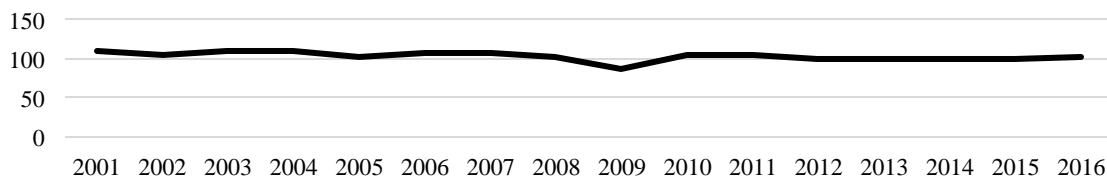

Рис. 2. Індекс фізичного обсягу ПП (ІФОПП), % до попереднього року (Починаючи з 2010 року, дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя; з 2014 року – також без частини зони проведення АТО.)

Джерело: складено автором за матеріалами [10].

З рис. 2 видно, що ІФОПП в Україні протягом 2001–2016 років мав нестійку тенденцію. Так, найвище його значення зафіксоване в 2004 році – 111,1% по відношенню до 2003 року. В 2005 році в зв'язку із нестабільною політичною ситуацією в Україні від стрімко низився, але в 2006–2007 роках прискорився. В зв'язку із світовою економічною кризою, яка вплинула і на вітчизняну економіку цей індекс впав в 2009 році до значення 88,2%. Далі із загостренням соціально-економічної і політичної ситуації в

2013–2015 роках зазначений індекс ПП мав тенденцію до падіння зі значення 99,7% в 2013 році до 99,2% в 2015 році. Після відновлення економічного росту з 2016 року, ІФОПП почав зростати та в 2016 році його значення становило 103,4% по відношенню до 2015 року.

Найголовнішим напрямком, що дозволить істотно збільшити обсяг ВВП та підвищити якість трудових ресурсів України, отже і – продуктивність праці, є мінімізація тіньової економіки України. Адже за даними [11], (рис. 3)

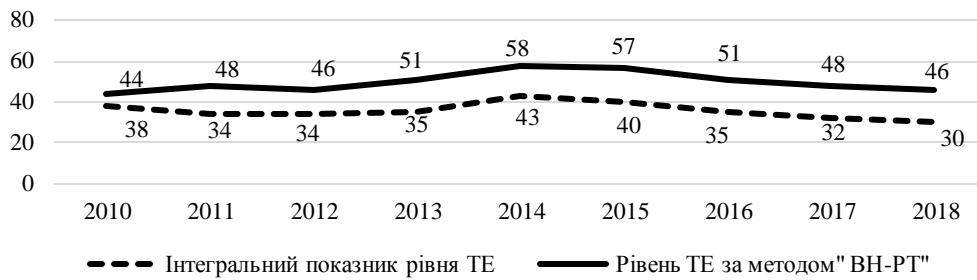

Рис. 3. Рівень тіньової економіки України від офіційного ВВП, %
Джерело: складено автором за матеріалами [11].

біля половини економіки країни знаходиться в тіні. На рис. 3 наведена статистична інформація по «Інтегральному показнику рівня тіньової економіки (ТЕ) в Україні» (у відсотках від обсягу офіційного ВВП) та «Рівня ТЕ за методом «Витрати населення – роздрібний товарооборот» (ВН – РТ) (у відсотках від обсягу офіційного ВВП). Таким чином, аналіз рис. 3 дає підстави стверджувати, що за методом «ВН – РТ» обсяг тіньової економіки досить вагомий, тобто фактично кожна друга гривня створеного ВВП знаходиться в тіні. Це дає нам підставу

перерахувати рівень продуктивності праці з урахуванням не тільки індексу інфляції, але і рівня тіньової економіки. Ці цифри підтверджують експерти МВФ, які вважають, що обсяги ТЕ становлять до 57% ВВП, що майже удвічі вище за середні значення країн ЄС. Розрахуємо показник ПП з урахуванням індексу зростання цін та рівня тіньової економіки в 2010–2018 роках. Зазначений період дає можливість порівняти статистичні дані, адже в статистиці до 2010 року наводяться дані з врахуванням всієї території України. Вихідні дані для розрахунку наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. Розрахунок реального рівня ПП в 2010–2018 роках

Показник	Період								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ВВП у фактичних цінах, млн. грн.	1120585	1349178	1459096	1522657	1586915	1988544	2385367	2983882	3558706
Індекс інфляції, %	109,4	105	99,5	99,7	112,1	148,7	113,9	114,4	110,9
Рівень тіньової економіки визначений за методом «ВН – РТ», %	44	48	46	51	58	57	51	48	46
Чисельність зайнятого населення України, тис. осіб	19180,2	19231,1	19261,4	19314,2	18073,3	16443,2	16276,9	16156,4	16360,9
Офіційний курс гривні щодо дол. США (середній за період)	7,934	7,968	7,991	7,993	11,887	21,844	25,551	26,597	27,200
ВВП у приведених цінах 2018 року, млн. грн.	2811578,5	3223928,2	3504103,3	3667751,9	3409933,6	2873535,1	3026305,6	3309125,1	3558706
ВВП у приведених цінах 2018 року з урахуванням обсягів тіньової економіки (ВВПЦТЕ), млн. грн.	4048673,0	4771413,7	5115990,8	5538305,3	5387695,0	4511450,1	4569721,4	4897505,1	5195710,7
ВВПЦТЕ, млн. дол. США	510294,05	598822,0	640219,09	692894,44	453242,61	206530,40	178847,06	184137,5	191018,77

Продовження таблиці 1.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ВВП/ПЦТЕ на одного зайнятого, дол. США	26605,3	31138,2	33238,45	35874,87	25078,02	12560,23	10987,78	11397,18	11675,32
Темп росту ПП, %	*	117,03	106,74	107,93	69,90	50,08	87,48	103,73	102,44
Темп приросту ПП, %	*	17,03	6,74	7,93	-30,1	-49,92	-12,52	3,73	2,44

Джерело: складено автором за матеріалами [6, 7, 11–14].

Отже, як видно з таблиці 1, ПП в Україні з урахуванням обсягів тіньової економіки, індексу інфляції становила в 2018 році – 11675,32 дол. на одного зайнятого громадянина України, що в 2,28 рази менше порівняно значення 2010 року. Для більш наочного зображення темпів росту ПП в 2010–2018 роках побудуємо діаграму (рис. 4). Аналізуючи тенденції зміни ПП протягом 2010–2018 років можна відмітити такі особливості. В 2012 році уповільнились темпи росту ПП. Це пов'язано з наступними факторами:

несприятливою зовнішньоекономічною кон'юнкту-рою на світовому ринку для експортно-орієнтованих галузей України; зниженням обсягів промислового виробництва, зокрема металургії, машинобудування тощо; негативним сальдом торговельного балансу (перевищення імпорту товарів над експортом); низькою доданою вартістю експортованої продукції; нарощенням зовнішніх запозичень тощо.

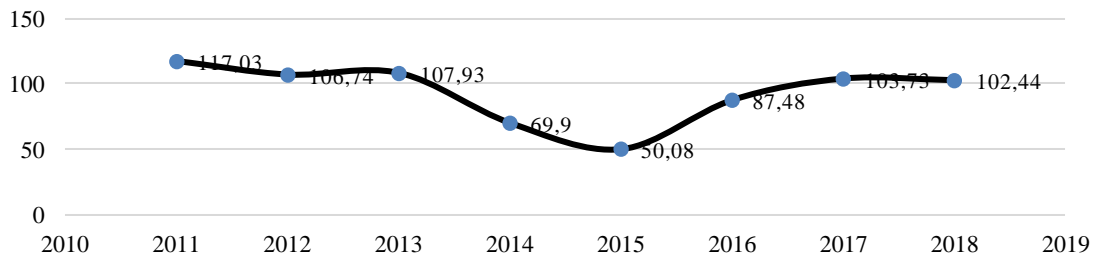

Рис. 4. Темпи росту ПП в 2010–2018 роках, %

Джерело: власна розробка автора

В 2014–2016 роках спостерігається істотне падіння рівня ПП. Так, в 2014 році відбулось падіння ПП порівняно з 2013 роком на 30,1%, в 2015 році порівняно з 2014 роком на половину – 49,92%; в 2016 році порівняно з 2015 роком на 12,52%. Основним фактором наведених вище тенденцій є падіння обсягів ВВП з урахуванням індексу інфляції за 2014–2015 роки на 15,9%. В першу чергу, це пов'язано із факторами наведеними вище та втратою частини ринку збуту української продукції до Росії (в 2014–2016 роках експорт знизився майже вдвічі) та втратою промислового потенціалу частини Донбасу і втратою економічного та людського потенціалу АРК Криму. Крім того, посилюються такі негативні тенденції як зростання цін, через політику невтручання держави в економіку; подальша деградація структури вітчизняної економіки (орієнтація на сільське господарства і відхід від виробництва промислової продукції з високою доданою вартістю; посилення залежності виробництва вітчизняної продукції від зовнішніх ринків і слабкий внутрішній ринок, через низьку платоспроможність населення; здешевлення робочої сили і негативні тенденції в цілому для економіки через масову (катастрофічну) міграцію; зростання енергозалежності від зовнішніх ринків

та використання певних «умов», наприклад, реалізація схем: «Роттердам+», реверс газу тощо. Це і багато іншого призвело до рекордного падіння обсягів ВВП, промисловості і ПП в Україні.

В 2017–2018 роках намітились тенденції зростання ПП в Україні. Основними факторами є зростання валового нагромадження основного капіталу; зростання споживчих витрат домашніх господарств; зростання обсягів промислового виробництва, зниження середньої відсоткової ставки за кредитами в національній валюті; зростання обсягів сільськогосподарського виробництва; зростання обсягів інвестицій від трудових мігрантів та на проведення передвибірчих компаній; збільшення випуску ОВДЗ, але під надзвичайно високі відсоткові ставки тощо.

Відповідно до даних таблиці 1 проведемо факторний аналіз впливу продуктивності праці і зайнятого населення на ВВП в 2018 році. Так, зміна обсягів ВВП буде дорівнювати:

$$\Delta Q_{2018} = Q_1 - Q_2 = 191018,77 - 184137,5 = +6881,27 \text{ млн. дол. США.}$$

$$\Delta_1 2018 = 11397,18 \cdot 16,157 = 184144,23 \text{ млн. дол. США.}$$

$\Delta_2 2018 = 11675,32 \cdot 16,157 = 188638,14$ млн. дол. США.

$\Delta_3 2018 = 11675,32 \cdot 16,3615 = 191025,74$ млн. дол. США.

у тому числі за рахунок зміни:

а) продуктивності праці:

$\Delta_{ПП} 2018 = 188638,14 - 184144,23 = + 4493,91$ млн. дол. США.

б) чисельності зайнятого населення України:

$\Delta_{ПП} 2018 = 191025,74 - 188638,14 = + 2387,61$ млн. дол. США.

Тобто з факторного аналізу видно, що на ВВП позитивно вплинули фактори продуктивності праці (+4493,91 млн. дол. США) та чисельності зайнятого населення (+2387,61 млн. дол. США). Позитивною тенденцією є те, що фактор продуктивності праці має значно вищий вплив на розраховане значення ВВП (в 1,9 рази), ніж чисельність зайнятого населення.

Крім того, гіпотетично можна ввести зміни в знаменник формули розрахунку ПП на макрорівні шляхом віднімання від зайнятого населення кількості осіб, які не рахуються зайнятими, оскільки не сплачують єдиний соціальний внесок до Пенсійного фонду України, і їх можна вважати, зокрема такими, що працюють легально (нелегально) за кордоном. Так, відповідно до «Звіту про роботу та виконання бюджету пенсійного Фонду України» [13], в 2018 році кількість осіб, які сплачували єдиний соціальний внесок становила 13191,5 тис. осіб (в 2017 році – 12871,4 тис. осіб). Тому, враховуючи чисельність зайнятого населення і кількість осіб, які сплачували ЄСВ, виходить, що в 2018 році 3169,4 тис. осіб (16360,9 – 13191,5) не працюють в секторі економіки, тобто дані щодо створення ними ВВП не відображаються, а в 2017 році їх кількість – 3285 тис. осіб (16156,4 – 12871,4). Враховуючи дані дослідження [4], можна припустити, що саме біля 3,2 млн. осіб працюють за кордоном та займаються самозайнятістю і не сплачують податки. Відповідно цю кількість, гіпотетично можна виключити з знаменника формули 1 (чисельності зайнятого населення України), що призведе до збільшення ПП. З іншої сторони, вони сприяють збільшенню ВВП України шляхом перерахування коштів за кордону, тим самим сприяючи споживанню і виробництву товарів (послуг) всередині країни та розвиваючи малий бізнес. Враховуючи це, проведемо факторний аналіз впливу продуктивності праці і чисельності зайнятого населення на ВВП в 2018

році (рівень ВВП в чисельнику формули 1 залишаємо незмінним), без врахування тих осіб, які не сплачували до Пенсійного Фонду ЄСВ і Держбюджету податки. В цьому випадку продуктивність праці одного зайнятого буде дорівнювати в 2017 році 14305,94 дол. США, в 2018 році – 14480,44 дол. США, а чисельність зайнятого населення буде становити відповідно 12,8714 млн. осіб та 13,191 млн. осіб. Тоді зміна обсягів ВВП буде дорівнювати:

$\Delta Q_{2018} = Q_1 - Q_2 = 191018,77 - 184137,5 = + 6881,27$ млн. дол. США.

$\Delta_1 2018 = 14305,94 \cdot 12,8714 = 184137,47$ млн. дол. США.

$\Delta_2 2018 = 14480,44 \cdot 12,8714 = 186383,53$ млн. дол. США.

$\Delta_3 2018 = 14480,44 \cdot 13,1915 = 191018,72$ млн. дол. США.

у тому числі за рахунок зміни:

а) продуктивності праці:

$\Delta_{ПП} 2018 = 186383,53 - 184137,47 = + 2246,06$ млн. дол. США.

б) чисельності зайнятого населення України:

$\Delta_{ПП} 2018 = 191018,72 - 186383,53 = + 4635,19$ млн. дол. США.

Тобто з факторного аналізу видно, за умов стабільного ВВП та зменшення чисельності зайнятих громадян відбулось збільшення впливу на обсяг ВВП саме фактору чисельності зайнятого населення (+4635,19 млн. дол. США). Крім того, за цих умов ПП порівняно з попередніми розрахунками збільшилась би на 25,52% ((14305,94 – 11397,18) : 11397,18)) в 2017 році та на 24,03% ((14480,44 – 11675,32) : 11675,32)) в 2018 році.

Попри це, гіпотетичне значення ПП в 2018 році (14480,44 дол. США на одного зайнятого) значно більше, ніж було розраховано для України на рис. 1 майже вдвічі – 1,81 рази (14480,44 : 7997,06) та набагато менше, ніж, наприклад, у наших ближчих сусідів – Польщі в 5 разів, Росії в 3,82 рази. Якщо порівняти це значення з фактичним значенням ВВП Ірландії, то в 12,6 рази. Крім того, за умови, що ПП в доларовому еквіваленті, наприклад Польщі, не буде змінюватись, а значення ПП України в 2018 році становитиме 14480,44 тис. дол. США та середньорічні темпи зростання ПП в Україні гіпотетично будуть в середньому зростати в подальшому щорічно на 10%, то ми можемо наздогнати Польщу лише через 17 років, а, наприклад, Росію через 14 років.

Abstract

The level of the labour of countries of members of the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) productivity is analysed. The value of the labour productivity is expected in dollar equivalent for Ukraine and comparing is conducted to the analogical index of separate countries of OECD. It is educed that on the index of the labour productivity Ukraine falls behind from the separate countries of OECD at ten of one times, that testifies to the low level of life in Ukraine and inefficiency of the use of the Ukrainian labour resources. The analysis of progress of the labour of Ukraine productivity trends is conducted during the last ten years, their reasons are found out, backlogs of her increase offer in Ukraine. The real level of the labour productivity is expected in Ukraine during the last ten years taking into account a cost-of-living-index and level

of shadow economy. The factor analysis of influence is conducted on GDP of country – labour and quantity of the concerned population productivity. Prognostication of the labour productivity is carried out taking into account the factor of labour migration.

The considered problem of analysis of modern progress of the labour productivity trends in Ukraine on a macrolevel testifies that comparatively with many countries by the members of OECD, EU and other countries, we have catastrophic lag from them. It certifies, first of all, about inefficiency of the use of human capital of Ukraine, as a result is an extraordinarily low level of life and intensifying of all socio-economic, medical, demographic, political and other processes.

Home statistics and Governmental calculations of level of the labour of Ukraine productivity testify to her unsteady tendency during the last ten years and her considerable falling. In addition, official numbers do not take into account such factors as price index, level of shadow economy and informal employment, volumes of labour migration and others like that. Taking into account the above-mentioned factors, there was the done attempt to expect the real level of the labour productivity. This value is twice as high, by comparison to statistical data on the average on Ukraine, but, if to compare him to master data of the labour productivity in the dollar equivalent of countries of members of OECD, then becomes clear that Ukraine needs a not alone decade, to go after them. Therefore, a problem appears in the search of near-term backlogs of increase of the productivity and economy of Ukraine on the whole.

Priority directions in this plan are: merciless fight against a corruption and bribery; change of structure of economy; change of principles of taxation of subjects of economic activity; a decision of problem of disbalance is at the market of labour and market of educational services; providing of deserving terms of labour is in Ukraine; increase of investments in a human capital and others like that.

Список літератури:

1. Інфляційний звіт [Електронний ресурс] / Національний банк України, 2019. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-zberig-prognoz-inflyatsiyi-na-2019-2021-roki-i-polipshiv-otsinku-zrostannya-ekonomiki-7024>.
2. Лісогор Л. С. Продуктивність праці в Україні: проблеми та перспективи підвищення / Л. С. Лісогор // Демографія та соціальна економіка. – 2010. – № 2. – С. 131–138.
3. Кузьменко А. В. Продуктивність праці: європейський підхід; продуктивність праці у контексті забезпечення зростання економіки України / А. В. Кузьменко, А. С. Козакова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 20. – С. 394–399.
4. Лібанова Е. М. Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки / Е. М. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. – 2018. – № 2. – С. 10–26.
5. Українське суспільство: міграційний вимір : національна доповідь / за ред. Е. М. Лібанової. – Київ: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2018. – 396 с.
6. Валовий внутрішній продукт в Україні [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України, 2018. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>.
7. Ринок праці [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України, 2018. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/gender/gender_dok/2018/pracia/ryn_pr_2018.htm.
8. Level of GDP per capita and productivity (2018) [Електронний ресурс] / Організація економічного співробітництва та розвитку, 2018. – Режим доступу: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54563#>.
9. Наказ Міністерства економіки України від 26.12.2008 р. № 916 «Про затвердження Тимчасових методичних рекомендацій розрахунку продуктивності праці в цілому в економіці та за видами економічної діяльності» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України, 2008. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0916665-08>.
10. Продуктивність праці та продуктивність капіталу [Електронний ресурс] / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, 2018. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d5f5b5a2-7689-488d-afab-6420bb349679&title=ProduktivnistPratsiTaProduktivnistKapitalu>.
11. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні у 2018 році» [Електронний ресурс] / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, 2018. – Режим доступу: <http://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinivoiEkonomiki>.
12. Неформально зайняте населення за статтю, місцем проживання та статусом зайнятості у 2018 році» [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України, 2018. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/gender/gender_dok/2018/pracia/ryn_pr_2018.htm.
13. Звіт про роботу та виконання бюджету Пенсійного фонду України у 2018 році» [Електронний ресурс] / Пенсійний Фонд України, 2019. – Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2019/03/Zvit_2018_21_03_2019.pdf.

14. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період) [Електронний ресурс] / Національний банк України, 2018. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/markets/exchangerate-chart>.

References:

1. An inflationary report (2019). Natsionalnyi bank Ukrainy. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-zberig-prognoz-inflyatsiyi-na-2019-2021-roki-i-polipshiv-otsinku-zrostannya-ekonomiki-7024> [in Ukrainian].
2. Lisohor, L. S. (2010). Labour productivity in Ukraine: problems and prospects of increase. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, 2, 131–138 [in Ukrainian].
3. Kuzmenko, A. V. (2017). Labour productivity: європейський approach; the labour productivity is in the context of providing of increase of economy of Ukraine. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, 20, 394–399.
4. Libanova, E. M. (2018). External labour migrations of Ukrainians : scales, reasons, consequences. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, 2, 10–26 [in Ukrainian].
5. Libanova, E. M. (Eds.). (2018). Ukrainian society: migratory measuring : national lecture. Kyjiv: Instytut demohrafiji ta socialnykh doslidzhenj im. M. V. Ptukhy NAN Ukrainy [in Ukrainian].
6. Gross domestic product in Ukraine (2018). Ministerstvo finansiv Ukrainy. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> [in Ukrainian].
7. A labour-market (2018). Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Retrieved from: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/gender/gender_dok/2018/pracia/ryn_pr_2018.htm [in Ukrainian].
8. Level of GDP per capita and productivity (2018). Orhanizatsiia ekonomichnoho spivrobotnytstva ta rozvytku. Retrieved from: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54563#> [in France].
9. Order of Ministry of economy of Ukraine from 26.12.2008 № 916 "About claim of Temporal methodical recommendations of calculation of the labour productivity on the whole in an economy and after the types of economic activity" (2008). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0916665-08> [in Ukrainian].
10. The labour productivity and productivity of capital (2018). Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva. Retrieved from: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d5f5b5a2-7689-488d-afab-6420bb349679&title=ProduktivnistPratsiTaProduktivnistKapitalu> [in Ukrainian].
11. General tendencies of shadow economy in Ukraine in 2018 (2018). Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva. Retrieved from: <http://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki> [in Ukrainian].
12. Unformally concerned population for the article, by a residence and status of employment in 2018 (2018). Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Retrieved from: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/gender/gender_dok/2018/pracia/ryn_pr_2018.htm [in Ukrainian].
13. Report on work and implementation of budget of pension fund of Ukraine in 2018 (2019). Pensiynyi Fond Ukrainy. Retrieved from: https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2019/03/Zvit_2018_21_03_2019.pdf [in Ukrainian].
14. Official course of hryvnya in relation to foreign currencies (middle for period) (2018). Natsionalnyi bank Ukrainy. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/markets/exchangerate-chart>.

Посилання на статтю:

Заюков І. В. Сучасні тенденції розвитку продуктивності праці в Україні на макрорівні / І. В. Заюков // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал.* – 2019. – № 5 (45). – С. 45-52. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No5/45.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3766818

Reference a Journal Article:

Zayukov I. V. The modern progress of the labour productivity trends in Ukraine on a macro level / I. V. Zayukov // *Economics: time realities. Scientific journal.* – 2019. – № 5 (45). – P. 45-52. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2019/No5/45.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3766818

